

Přiznání

Tu noc určitě pršelo, tím jsem si jistý. Klobouk jsem měl promočený skrz, ostatně kabát taky, v botách mi nepříjemně šplouchalo. Zadupal jsem na rohožce, jako bych mohl ze sebe setřást všechnu tu vodu, a nahmatal jsem vypínač. Rozsvítilo se a proti mě stál mužskej. Ne že by se ve mě krve nedořezal, ale lekl jsem.

“Soudruhu,” povídá, “na slovíčko.”

Odvedl mne k černému vozu, barva mne nepřekvapila, stejnou ostatně měly i moje myšlenky. Co mi jenom můžou chtít? Občan jsem vcelku spořádaný, z davu se snažím nevyčnít a pokud vím, žádný škraloup nemám. Teda kromě holek - sakra, že bych nějakou...? Chlap z chodby mě natlačil do zadních dveří a beze slova si sedl ke mně, řidič zapnul stěrače a beze slova se rozjel. Voda z kaluží stříkala vysoko, úměrně naší rychlosti. Tu noc určitě pršelo, tím jsem si jistý.

“Podívej, soudruhu,” konečně promluvil muž sedící na druhé straně stolu, “máme pro tebe, řekněme, no, obchod, kšeft. Ty potřebuješ nás a my zase tebe.”

To věčný tykání mi docela leze krkem.

“O co jde?” zeptal jsem se.

“O jistou formu pomoci, o jistou formu jakési spolupráce.”

“Tak spolupráce” proběhlo mi hlavou, tak to už se vezeš, hochu.

Rozhlédl jsem se. Do místnosti dopadalo světlo z malého okna, které bylo velmi, velmi vysoko. Pomýšlet na útěk odtud je asi docela blbost.

“A proč si myslíte, že bych chtěl spolupracovat?” nedalo mi se nezeptat.

“Protože o tobě dost víme a vlastně o tobě víme všechno.” mlžil dál.

“Víme, víme, co konkrétně víte?” Mlčky přisunul nenadepsané desky. Otevřel jsem je a ucítil sucho v krku.

“Co, co to má znamenat?” můj údiv mě donutil se takhle hloupě zeptat.

“Podívej soudruhu,” řekl a rozvalil se na židli, “to se brzo dozvíš”.

“Budu si muset nějak uspořádat myšlenky.” blesklo mi hlavou, když jsem hledal před domovními dveřmi ten správný klíč.

V mlhavé noci se rychle ztrácel černý vůz, který mne přivezl. Žluté desky se šesti fotografiemi děvčat, věkem a místem bydliště mne nemálo vystrašily. Co když se to Eva dozví, co pak? Co když je to jenom bouda? A co vlastně mají za lubem? Ježíš, oni mě tak vyděsili, že jsem se zapomněl pořádně zeptat, co vlastně chtějí. Vlastně ne, něco ten fízl, nebo co to bylo, říkal, jak to jenom bylo? Mluvil o něčem jako o “Právní výpomoci”. To by mě zajímalo jak mu “právně” může vypomocet kulisák.

“Nebudeme na vás tlačit,” říkal, “tady chlupci vás odvezou domů”.

Já teď stoupám po schodech. Opět jsem sáhl do kapsy a tentokrát jsem se snažil po tmě najít klíče od bytu.

“Budu si muset uspořádat myšlenky.” znovu mi blesklo hlavou.

Pošmourné počasí té noci vydrželo i do druhého dne. Snídal jsem chleba s máslem a přemýšlel nad včerejším zážitkem. Eva byla našťvaná, přeci jen jsem přitáhl až nad ránem.

“Jestli si byl s nějakyma courama z divadla, tak si mě nepřej.” syčela.

Eva zná moji slabůstku, našťestí neví tolik co ti fízlové, Těch šest fotek mě dost vylekalo. Kdyby se to Eva dozvěděla, to by byl konec. Sklenice s mlékem se pomalu vyprazdňovala a já se neustále pokoušel přehrát včerejší rozhovor, pamatuju si ho příliš útržkovitě. Budu se muset zeptat v divadle, jestli se to někomu někdy nestalo, třeba mi něco poradí. I když kdo asi přizná, že spolupracuje? Eva prošla našťvaně kuchyní.

“Kdes byl dneska ráno?” ptala se. Co jsem jí mohl říct?

“No v divadle přece.”

“Do tří do rána?” nevěřila mi.

“Ale měli jsme takovou oslavu po derniéře, tak jsem se tam zdržel.”

Eva se ušklíbala. Pošmourné počasí té noci vydrželo i do druhého dne.

“Oblečte se a pojdte se mnou.” povídal muž, který stál ve dveřích.

Jeho obličej mi byl povědomý.

“Ale vždyť to je můj řidič.” blesklo mi hlavou.

A do háje, přišli si pro mě a teď budou chtít vědět, jestli jim kývnu. Nejdřív jsem si myslel, že na mě zapoměli, ale především jsme měli ve schránce fotku. Ano fotku, jednu z těch šesti fotek ve žlutých deskách. Jednu z těch šesti fotek mých, řekněme, milenek, kterou ti hrozně tajní policajti kdoví kde sehnali. To víte, člověk sice dělá v divadle kulisáka, ale před takovou puťkou je to “jevištní technik”, co se zná s herci a to už něco znamená. Pak trochu šarmu a trochu chtíče a páni herci mi můžou závidět. Jenom Eva by se to nemusela dozvědět. Tu fotku jsem nijak nevysvětloval, prostě jsem se tvářil co je to jako za blbost, že někdo háže do schránky cizí fotky. Dál jsem se o tom s Evou nebavil. Každopádně teď si pro mě přišli a mají na mě pěknou páku. Eva je totiž nepěkně žárlivá. Ani mi nedošlo, že přemýšlím v trenýrkách a papučích v otevřených dveřích.

A tak fízl znovu povídá: “Tak sakra oblečte se a pojdte se mnou!”

“Tak podepíšete to nebo ne?” vyhrkl na mě můj starý známý zpoza stolu sotva přišel.

“Já vlastně nevím, proč bych to mě podepsat.” vytácel jsem se.

“Má ještě vaše žena dostat fotografie těch zbývajících děvčat? Má se dozvědět další podrobnosti?”

Rozhořčeně jsem vykřikl: “To je ale vydírání.”

“Z tvójí strany je to zase odmítnutí služby státu a lidu, soudruhu.” odpověděl klidně.

“Dobrá, co tedy po mě chcete?”

Fízlovi přelétl úsměv přes tvář: “Připravuje se jistý soudní proces a potřebovali bychom, abyste v něm sehrál jistou roli, k divadlu máte blízko...”

“Jakou roli? Svědka?” vyhrkl jsem.

Zatvářil se co nejvíc neutrálně: “Dá se to tak říct. Samozřejmě, nebude to zadarmo.”

“A co když nepodepíšu?” zkoušel jsem hrát nechápavého.

“Tak v tomto případě bude o jednu nešťastnou manželku záletníka víc a milej proutník bude asi měnit zaměstnání a bude mít potíže sehnat něco lepšího a vůbec, bude mít potíže. Tak podepíšete to nebo ne?”

A pak to vypuklo. Další fotografie ve schránce, anonymní dopis mojí ženě o tom, co dělám, když nejsem doma. Jednou těsně přede mnou zastavil černý vůz, pneumatiky kvílely a řidič v něm se snažil vypadat překvapeně. V noci, při čekání na refýži, mě přepadli dva pásci a beze slova mne zbili. Odpojili nám telefon, zvednete sluchátko a neozve se žádný tón a k nápravě se nikdo nemá. Pošta pro nás se vracela s označením "adresát neznámý". U domovních dveří vyměnili zámeček a nikdo nám o tom neřekl ani nedal kopii klíčů. Já z toho byl unavený, Eva našťvaná. Nevydržel jsem, asi nejsem ten, kdo by se nechal přibít na kříž, nevydržel jsem když jsem každý druhý večer musel vysvětlovat na fízlárně, že nechci a nebudu spolupracovat. Podepsal jsem to, zavázal jsem se ke spolupráci s ďáblem a nic dobrého jsem si od toho podpisu nesliboval, ale už se to nedalo vydržet. Jejich moc byla absolutní, mohli proti mě udělat cokoli. Takže jsem podepsal. A pak to vypuklo.

Vlastně nevím proč jsem váhal.

Soudruh kapitán Pokorný to říkal jasně: "Vy nám zahrajete malou roli a do naší premiéry máte od práce volno, máte placenou dovolenou navíc."

Taky chtěl, abych to neřikal Evě, prý kvůli utajení. Takže teď místo do divadla chodím o pár domů dál, tam nastoupím na tramvaj a jedu přes město do úplně neoznačené budovy. A tam se učím takový těžko srozumitelný text, něco jako přiznání.

"Jistí rozvraceči naší společnosti si zatvrzele hrají na morálku a nechtějí ani vypovídat, natož se přiznat. Ale nějaké přiznání prostě potřebujeme," povídal ten Pokorný, "a to nám zahrajete vy."

To jako já. Všiml jsem si, že všichni fízlové se jmenují buď Procházka nebo Pokorný - buď je to tu rodinný podnik a nebo nemají fantazii při vymýšlení krycích jmen. A to moje přiznání, to je docela tlustý svazek, spíš taková kniha, ale mám na to několik měsíců se to naučit. Jo a fotky domů už nechodí. Vlastně nevím, proč jsem váhal.

"Čtěte." pobídl mne Pokorný.

"Dne 6. října sešel jsem se s obžalovaným Jaroslavem Novotným za účelem předání dále citované zprávy s protistátním obsahem. Co v ní bylo?" byl jsem nemístně zvědavý.

"Nestarejte se," odsekl Pokorný, "a čtěte."

"Zprávu jsem uložil na místě mi sděleném Jaroslavem Novotným, do úschovny zavazadel, schránky číslo 28 na Hlavním nádraží. Kolik dostanu?" zvědavost mě neopouštěla.

"Pětadvacet let, ale nebojte se nikdo vás zavírat nebude, po soudu si uděláte se ženou malý výlet do Tater. Samozřejmě pod jiným jménem."

"A jaký trest mají dostat ti ostatní?" zkusil jsem ještě něco vyzvědět.

"Podívejte se," nasupil se Pokorný, "jste nějak moc zvědavej. Snad jste se zavázal k mlčenlivosti, ne? Tak mlčte."

Mlčel jsem. Pokorný během řeči rozčileně vstal a došel až k oknu. Chvilí se díval na šedivé město za sklem a tvář se mu nadouvala, jak se rýpal jazykem v zubu. Konečně se otočil, usedl ke stolu a zapálil si cigaretu.

"Čtěte." pobídl mne Pokorný.

Ráno jsem stál před onou budovou. Nijak neoznačenou, šedivou, nevzhlednou, na první pohled kancelářskou budovou. Na dveřích žádná cedulka, žádné nástěnky, žádné orientační tabule, pouze čísla na dveřích. A prošedivělý vrátný ve svojí kukani.

Nahnul jsem se k otvoru v okénku: "Jdu za soudruhem kapitánem Pokorným."

Dveře 212, na konci chodby doleva, po schodech nahoru a zase doleva. Vykročil jsem podle návodu. Divná budova, všude ticho, ale člověk má pocit jako by vnímal dunění tlumených zvuků. Po zaklepání jsem vstoupil.

"Á, to už jste vy," Pokorný se netvářil vlídně, "včera jste nepřišel a ani jste nám nezavolał. To jsme si nedomluvili toleto."

Moje nateklá tvář mi byla omluvenkou: "Musel jsem k zubaři, thata, víte?"

Pokorný se zatvářil vlídněji.

Vytáhl ze šuplíku můj fascikl (domů jsem si jej vzít pochopitelně nesměl) a přistrčil ho přede mne: "Čtěte!"

A já četl, memoroval se vymyšlené přiznání až do večera. Každý den. Ráno jsem stál před onou budovou.

"Vedl jste si výtečně." poplácal mě po rameni Pokorný.

Právě mám za sebou generálku. Přede mnou figurovali nějací prokurátoři a právníci nebo co to vlastně bylo zač. Místo odsouzených byli figuranti a já. Seděl jsem na lavici obžalovaných, z každé strany stál esenbák, oba se hrozně potili, a čekal jsem až řeknou moje jméno. Pak jsem vstal a odříkával svojí výpověď. Neměl jsem trému, byl jsem si textem jistý, vždyť jsem se jej učil několik měsíců. Občas jsem hledal správnou polohu hlasu a občas jsem trochu divadelničil. Trošku vyděšeného výrazu, trochu lítosti a sebelítosti. Však si to Pokorný chválil.

Povídal: "To jste mi udělal radost, je vidět, že v tom vašem divadle by mohli hrát i kulisáci."

Mluvil jsem skoro třičtvrtě hodiny, ostatní obžalovaní (bylo jı pět) taky skoro hodinu, takže to byla práce na celý den. Po skončení ke mě přistoupil neznámý člověk, asi Pokorného nadřízený, a ten mu, světe div se, říkal "soudruhu Procházko".

Podíval se na mne a řekl: "Vedl jste si výtečně."

"Ještě se dá lecos vylepšit," otočil se na mne Pokorný, "oznamte ženě, že někam jedete, kam to vlastně tak v divadle jezdíte?"

"Třeba na zájezd," usnadnil jsem mu přemýšlení.

"Tak na zájezd, vemte si kartáček na zuby a přijedte sem."

"To tu ještě budu spát?" zatvářil jsem se nechápavě.

"Samozřejmě, že tu budeš spát," opakoval Pokorný, "a snaž se soudruhu o tom nikde nezmiňovat," přešel zase do soudruhování a tykání.

"Vzpomeň na ty fotografie, na tu svojí třináctou komnatu, jak se říká, že?"

"A kdy budu moct jít domů?" stále mi nic nedocházelo.

"Až to bude, soudruhu, třeba, dřív ale ne." odpověděl.

"To se mi moc nelíbı, to jsme si neujednali." bránil jsem se proti pokusu zavřít mě v tom kriminále bez cedulky na dveřích.

"Podepsal jsi?" odmíchl se se, jako by čekal, že mu budu odpovídat: "Podepsal. Podepsal jsi spolupráci, tak spolupracuj a všechno dobře dopadne."

"A co tu budu vlastně dělat?!"

“Pokračovat v dosavadní práci, přece.”

“I když to bylo výtečné?” zaprovokoval jsem.

Pokorný se nedal vytočit: “Ještě se dá lecos vylepšit.”

Strašlivý měsíc. Přespával jsem na pryčně ve vězeňské cele. Každý den jsme dlouhé a dlouhé hodiny procházeli mou výpověď, ráno budíček tak časně, že jsem kolikrát nevěděl, zda jsem už usnul. Už jsem nic nehrál, už jsem ani neměl sílu hrát. Výpověď jsem odříkával jako stroj, Z postav jsem už vnímal jen obrysy, mlhavě jsem vnímal i svoje myšlenky. Vlastně jsem se přichytil, že části výpovědi věřím. Snažil jsem se zdravým rozumem si zdůvodnit, že je to výmysl, podvod, jenže jsem už nedokázal souvisle přemýšlet. Tak jsem to začal brát jako pravdu. Asi jsem opravdu něco provedl, protože jinak bych nedokázal uvěřit, že jsem takové utrpení podstoupil vlastně dobrovolně. Proboha, já jsem tu dobrovolně. Když jsem nastupoval byl zrovna úplněk, takže můžu podle měsíčního svitu lehko odhadnout jak dlouho tu jsem. Je totiž zase vidět celý měsíc. Strašlivý měsíc.

Přeběhl mi mráz po zádech. Když jsem byl, samozřejmě pod dozorem, na záchodě, slyšel jsem z hloubi soudní budovy, jak kdosi poslouchá přímý přenos z procesu. Jenže jsem v něm mluvil já. Znovu jsem přiznával svoje viny, znovu obviňoval obviněné, znovu jsem hrál roli, kterou jsem s Pokorným nacvičoval. Zkrátka, proces šel ze záznamu s půlhodinovým zpožděním. Takže kdyby kdokoliv řekl něco špatně, byla možnost přerušit vysílání a nevypustit to do éteru. Je to ještě větší fraška, než jsem si myslel. Když jsme si sedal zpátky na své místo na lavici obžalovaných, podíval jsem se do tváří okolo sedících. Popelavé obličej v ošuntělých šatech, propadlé oči, oteklé nedostatkem spánku, nepřítomný tupý pohled. Z každé strany příslušník, dobře živený, dobře vyspalý, uvědomělý. Podle toho jak se tvářil Pokorný i jeho nadřízený, proces probíhal podle plánu. Všichni byli zlomeni, všichni se přiznali, pochopitelně včetně mě. Povstali jsme a soudce začal číst rozsudek. Přečetl i moje jméno, uvedl, že jsem byl shledám vinným a že jsem odsouzen k trestu nejvyššímu. Přeběhl mi mráz po zádech.

Pokorný se na to netvářil nijak. Tvrdě zíral před sebe, trochu se mračil.

“Ale vždyť,” polknul jsem, “vždyť jsme se dohodli jinak!” chtěl jsem vykřiknout.

V tom mi to došlo. Je to součást hry. Jedině takhle můžu být tím rozsudkem překvapen, zaskočen a to očividně. Pěkně to se mnou sešli. Začal jsem zase normálně dýchat, jen srdce mi vzrušeně bušilo. Soudce četl dál. Pět trestů smrti. Proboha, co ti lidé vlastně provedli tak strašného, říkal jsem si. Takové drakonické tresty (to slovo znám z divadla). V duchu jsem se pousmál, vždyť já taky jeden dostal - jenže za mnou se se zavře voda a za týden si ani nevzpomenu na svou nevšední příhodu. Sousedovi po mojí pravici se očividně začala třást ruka. Nevím jestli rozčilením nebo strachem. Příslušníci nás začali po jednom odvádět. Když odváděli mě, pokusil jsem se rozhlédnout. Zdálo se mi to, nebo jsem zahlédl Evu? Nevím, příslušníci mě tlačili před sebou dál. Ještě se mi podařilo jednou ohlédnout na Pokorného. Pokorný se na to netvářil nijak.

Kristepane! Copak mě tu nikdo neslyší? Nechávejí mě spát, mlčky mi strčí jídlo. Cizí chlap, mlčky sebere ešus a příbor. Už ani nevím kolik dní tu jsem, u páté noci jsem už přestal počítat,

neměl to význam. Rozevřely se dveře. V něm stála vysoká postava s kabátem přes ruku.

“Jdeme.” povídá.

“Já nikam nejdu!” zařval jsem.

V tom mě jeden bachař šťouchl pendrekem do žeber, že jsem se sotva udržel na nohou.

“Jak jsem říkal, jdeme.” zopakoval to.

Šel jsem. Rezignovaně. Chodba byla dlouhá, cizí. Tudy jsem nikdy předtím nešel. Několikrát jsme měnili směr, několikrát ten vysoký odemkl dveře. Pak jsme vyšli na vzduch. Rozhlédl jsem se a pochopil. U protější zdi stála šibenice.

“Ale vždyť se soudruhem Pokorným jsme si domluvili...”

“Neznám.” odpověděl vysoký.

Bachařovi přeběhl přes obličej náznak úsměvu. Proč? Za co? Kristepane!